

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

Ἄριθ. 26

2 Ἰανουαρίου 1978

Γραφεῖα : Ὀδὸς Ἀκαδημίας 64 - Τ. 143
Τηλ. 32.48 202 — 65.11.669

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Δὲν ξέρω ποιά μοιραία συγκυρία θέλησε ἀπὸ τὴν υγιεινότερη περιοχὴ τῆς Ἡπειροῦ μας, ἀπὸ τὰ Τζουμερκιώτικα χωριά, νὰ ἔγουν δύο μάρτυρες τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, οἱ διόσκουροι Κώστας Κρυστάλλης καὶ Γεώργιος Κοτζιούλας.

Ἀπὸ τὴν πλούσια κρυσταλλικὴ βιβλιογραφία ξέρομε τὸ κάθε τι σχετικὰ μὲ τὴ ζωὴ τοῦ πρώτου. Ἀνέχεια, στερήσεις καὶ τέλος τὸ σαράκι, πὺ φώλιαξε στὰ σωθικά του, τὸν σώριασε νεκρὸν στὴν ἀκμὴ τῆς ἡλικίας του (26 χρονῶν στὰ 1894). Ἀντίγραφο τῆς ζωῆς τοῦ Κρυστάλλη εἶναι καὶ τοῦ Κοτζιούλα ἡ ζωὴ.

Ἀπὸ πολυμελῆ οἰκογένεια ὁ Κοτζιούλας, πὺ ὁ λιγύμισθος ἀγροτικὸς, Ταχυδρομικὸς διανομέας πατέρας του δὲν τὰ ἔγραψε εὐκόλα πέρα, ὥστε νὰ ἀναγκάζεται νὰ κάνει μαθήματα σὲ συμμαθητές του στὸ Γυμνάσιο τῆς Ἄρτας γιὰ νὰ κερδίσει τὸ ψωμὶ του.

Τυχρῶτερος ἀπὸ τὸν Κρυστάλλη φτάνει ὡς τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μὲ τὸν φιλολογικὸ του ἐξοπλισμὸ ρίχνεται στὴ δουλειὰ σὰν διορθωτῆς περιοδικῶν καὶ βιβλίων καὶ περνάει τίς μέρες του στὰ ἀνθρωποδόξα ὑπόγεια τῶν ἀθηναϊκῶν τυπογραφεῖων.

Ἐκεῖ στὴ δαιδαλώδη παλιὰ Στοὰ Πάπου τῆς ὁδοῦ Σοφοκλέους τὸν πρωτογνώρισα καὶ ἀνταλλάξαμε τίς πρώτες συνομιλίες φωναχτὰ γιὰ τὸ ἀκουστοῦν, μέσα στὸν ὀρυμαγδὸ τῶν ἐπιπέδων πιεστηρίων τῆς ἐποχῆς, πὺ ἀνάδυσαν τὴν εὐχάριστη, ἀλλὰ ἐπικίνδυνη ὁσμὴ τοῦ φρεσκοτυπωμένου ἐντύπου.

(Συνέχεια σελ. 2)

Ἡ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΕΠΙΔΙΩΞΕΩΝ

Τοῦ Προέδρου τῆς Ἑταιρείας

«Δυὸ λαοὶ λέγεται ὅτι εἶναι φιλόργυροι, οἱ Σκῶτοι εἰς τὸν Βορρᾶν καὶ οἱ Ἡπειρώτες εἰς τὰ Βαλκάνια. Καὶ οἱ μὲν Σκῶτοι ὄντως εἶναι φιλόργυροι, οἱ Ἡπειρώτες ὅμως ἐνῶ εἶναι σφιχτοὶ στὶς πενταροδεκάρες, διότι δὲν τίς ἔχουν, εἶναι γαλαντόμοι στὰ ἑκατομμύρια, ὅταν τ' ἀποκτήσουν.

(Ἄντρέ Μωρουά)

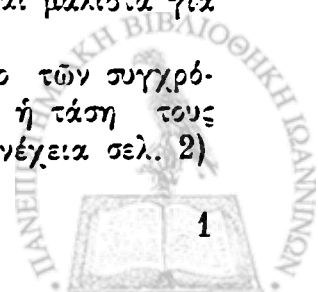
Σταθερὰ συνεχίζεται ἡ καταβολὴ εἰσφορῶν στὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν Πνευματικὴ Στέγη. Τετραγωνικὸ - τετραγωνικὸ, λιθαράκι - λιθαράκι ἡ πορεία τῶν εἰσπράξεων ὁδηγεῖ στὴν ἀπόκτησὴ τῆς. Δὲν εἶναι αὐτοσκοπὸς ἡ νέκρωσις κεφαλαίων μὲ τὴν ἀπόκτηση μιᾶς ἰδιόκτητης Στέγης. Εἶναι μέσο γιὰ τὴν πάρα πέρα ἀνάπτυξη τοῦ πνευματικοῦ Ἔργου τῆς Ἑταιρείας.

Θαυμαστὰ εἶναι τὰ ἔργα τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοδουλίας καὶ στὴ σύλληψη καὶ στὴν ἐκτέλεση στοὺς συγχρόνους καιροὺς καὶ ἡ ὑπηρεσία τῶν πολιτιστικῶν καὶ κοινωνικῶν σκοπῶν, πὺ βαίνουν παράλληλα μὲ τὴν κρατικὴ προσπάθεια.

Εἶναι ἀναπεπταμένο τὸ πεδίο τῆς ἰδιωτικῆς δραστηριότητος, καὶ μάλιστα γιὰ τοὺς συλλογικοὺς φορεῖς.

Ἐξ ἄλλου στὸ στρόβιλο τῶν συγχρόνων διαφοροποιήσεων, πὺ ἡ τάση τους

(Συνέχεια σελ. 2)

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ

όδηγεί στην εξάλειψη των εθνικών χαρακτηριστικών των λαών είναι ανάγκη διαφυλάξεως των τοπικών εκείνων στοιχείων, που συνθέτουν τη φυσιογνωμία ενός τόπου, ενός λαού.

Και η Ήπειρος είναι το κατ'έξοχήν διαμέρισμα με τον άπέραντο πλούτο των παραδοσιακών πολιτιστικών στοιχείων.

Στο σημερινό υπαίθριο ελληνικό χώρο η Ήπειρος κατέχει την πρώτη θέση, από παράδοση της μεταναστευτικής αιμοραγίας. Τα τέκνα της μεταναστεύουν επί αιώνες, αλλά αφήνουν ενέχυρο την καρδιά τους στην «άγονη» πατρίδα τους. Έτσι σήμερα έχουμε τρεις Ήπειρους πέρα από την Ήπειρο.

Μια της διασποράς έξω από τον έλ-

και τρίτη στην Πρωτεύουσα.

στην Πρωτεύουσα.

Πόσοι είναι οι Ήπειρώται της Αθήνας; Άλλοι μιλούν για 150.000, άλλοι για 200.000. Δεν έχουμε απογραφικά στοιχεία και ούτε είναι εύκολο να έχουμε ποτέ, διότι ο χρόνος αποηπειρωτοποιεί τους Ήπειρώτας.

Είναι ωστόσο αρκετοί για να πηξουν την πνευματική τους Στέγη, που φιλοδοξεί να οργανώσει:

Α' α) Μόνιμη Εκθεση φωτογραφικού υλικού από τοπία με ιδιαίζουσες φυσικές καλλονές, από τον ηπειρωτικό χώρο.

β) Μόνιμη Εκθεση φωτογραφικού υλικού ποικλορικου περιεχομένου γάμων, συγκεντρώσεων, στολών παραδοσιακών.

Β' Μόνιμη Εκθεση ηπειρωτικών βιβλίων, χειρογράφων, χαρτών. (σπανίων εκδόσεων).

Γ' Μόνιμη αρχαιοθέτηση —δισκοθήκη ηπειρωτικών τραγουδιών, που υπάρχει ή θα γίνει με την εξάλειψη των παραμορφωτικών επιδράσεων.

Δ' Μόνιμη Εκθεση βεστιάριο — Άτλας των ηπειρωτικών ενδυμασιών για να χρησιμεύσει σαν οδηγός και για να λείψει η παραλοποίηση, που παρατηρείται στις διάφορες συγκεντρώσεις της ηπειρωτικής παροικίας των Αθηνών.

Ε' Μόνιμη καρτελλοπερίηση — αποδελτίωση, ταξινόμηση, ιστορικών λαογραφικών και θεμάτων άλλων που κατά καιρούς έχουν γραφεί και που μας ζητούν οι περι Ήπειρου άσχολούμενοι δικοί μας και ξένοι μελετητάι και συχνά δε μπορούμε να βοηθήσουμε αυτούς και τελικά την Ήπειρο.

Στ' Μόνιμη Εκθεση έργων ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής, των πενήντα Ήπειρωτών καλλιτεχνών της Αθήνας, που

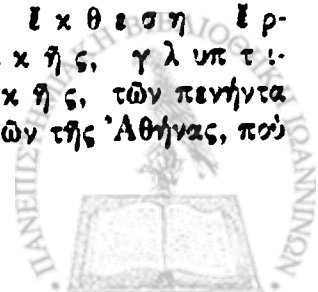
(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

Και θα δουλέψει σκληρά ο Κοτζιούλας σαν διορθωτής των άλλων δημιουργώντας ο ίδιος το μολύμορφο έργο του ποιήματα, δοκίμια, μεταφράσεις, που επισύρουν την προσοχή του πνευματικού κόσμου της Αθήνας και πρώτ' από όλους του Μίλτου Μαλακάση και του Γρηγόρη Ξενόπουλου.

(1) καθημερινός μόχθος, τα ξενύχτια με διάβαση και συγγραφή, οι γελοίες αμοιβές των διορθωτών από τον συναγωνισμό στο επάγγελμα, και τέλος ο πόθος του να ξοδεύει το χρηματικό υστέρημα για να τυπώνει τα πνευματικά του δημιουργήματα τον ώδηγησαν στα σανατόρια της Πάργης και της Πεντέλης, όπου τον βρήκε το τέλος του στην άκμή κι αυτόν της ηλικίας (46 χρονών) σύμφωνα με τα βιολογικά μέτρα της εποχής μας.

Τη δραματική ζωή και το έργο του Γ. Κοτζιούλα θα μας δώσει στην προγραμματισμένη για τις 11 Ιανουαρίου 1978 δμιλία του, με τη γνώση και τη γλαφυρότητα, που τον διακρίνει, ο Γιάννης Σαραλής δμότεχνος, ποιητής και διηγηματογράφος ο ίδιος, φιλόλογος και Γεν. Επιθεωρητής Μέσης Εκπαιδεύσεως.

α. χ. μ.

Τὸ Ἴδρυμα Σάρρα καὶ ἡ Μάνα ἡ Ἡπειρώτισσα

Συχνὰ σὲ κοινωνικὲς ἀναστροφὲς ἀντιμετώπιζομε τὸ ἐρώτημα: Τί γίνεται μὲ τοὺς Ἡπειρωτὲς Εὐεργέτες; Σταμάτησαν οἱ Ἡπειρωτὲς στὸ Ζάππα καὶ τὸν Ἀθέρωφ;

Ἀνεκλόπη λοιπὸν τὸ ξακουσμένο ρεῦμα τῆς ἠπειρωτικῆς εὐεργεσίας:

Τὴν ἀπάντησιν τὴν ἔχομε δώσει μὲ ἓνα βιβλιαράκι: — εἰσήγησιν στὸ Πανεπιστημικὸν Συνέδριον τῶν Ἡπειρωτῶν τῆς Ἀμερικῆς τὸ 1971. Ἔχει τὸν τίτλον «Μεταπολεμικὰ κληροδοτήματα καὶ Δωρεαί». Ἐκεῖ μὲ λεπτομερῆ στοιχεῖα καὶ κατὰ χρονολογικὴν σειράν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ Βου Παγκοσμίου Πολέμου ὡς τότε, πού τυπώθηκε, φαίνεται πῶς τὸ ρεῦμα τῆς ἠπειρωτικῆς εὐεργεσίας κυλάει ἀδιάστα στὴν παραδοσιακὴν τοῦ κοίτη καὶ τὴν φιλοπατρίαν τῶν Ἡπειρωτῶν εἶναι τὸ κίνητρο γιὰ τὴν κοινωνικοποίησιν τοῦ πλούτου τους.

Δὲν ἔχομε βέβαια τὶς θεαματικὰς πανελληνικὰς εὐεργεσίας τοῦ παρελθόντος ἀπὸ ἀποψη ποσῶν. Οὐτε Ἀκαδημίες, οὐτε

θωρηκτά, οὔτε καλλιμάρμαρα μέγαρα ἐν μέσαις Ἀθήναις δωρίζουν σήμερον οἱ Ἡπειρωταί. Ἄλλες ἦσαν τότε οἱ κοινωνικὲς συνθήκες καὶ οἱ ἀνάγκαι τῆς μεγάλης Πατρίδος, πού ἔβγαλλε ἀπὸ τὸ ζυγὸν τῆς δουλείας.

Σήμερον ὁ χρυσορροῶν ποταμὸς τῆς εὐεργεσίας στρέφεται πρὸς τὶς μικρὰς τοπικὰς πατρίδας, πού εἶναι: πιά ἐλεύθερες.

Καὶ εἶναι: ἐξακολουθητικὰ συγκινητικὸν τὸ φαινόμενον γὰρ στολιζόνται οἱ μικρὰς κοινότητες, οἱ κωμοπόλεις καὶ πόλεις τῆς Ἡπείρου μὲ ἔργα κοινωφελῆ, ὅπως ἐκκλησίες, ὑδραγωγεῖα, σχολεῖα, ἡρώα πεσόντων, δρόμοι. Ξεχωρίζουν ἀνάμεσα σ' ἄλλα ὁ ναὸς τοῦ Νεομάρτυρα Ἁγίου Γεωργίου στὰ Γιάννινα, τὸ Γυμνάσιον Πρωγωνιανῆς, στὸ Ἴδρυμα Σάρρα στὸ Καστρί τῆς Ἡγουμενίτσας.

Ὁ Ἡλίας Σάρρας, ὁ γνωστὸς Θεσπρωτὸς Εὐεργέτης, ἀθλοθέτης — εὐεργέτης καὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας, Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς IMPORTEX, πού

πολλοὶ ἀποτελοῦν τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἡπειρωτικὴ παροικία δὲν τοὺς ξέρει.

Ζ' Διαφύλαξη αὐτοῦσια
ἡ σὲ μικροφίλμους πολυτίμων ἰδιωτικῶν ἀρχείων, ἢ ἀποκειμένων στίς κρατικὰς βιβλιοθηκὰς πού εἶναι ἀπρόσιτα πρὸς ζῆμια τοῦ τόπου στοὺς μελετητάς.

Η' Ἐγκατάστασις τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ἡπειρωτῆ Κοινωμένου Βέη τῆς Σάμου.

Θ' Ἐγκατάστασις ἀναγνωστηρίου φοιτητῶν καὶ μελετητῶν.

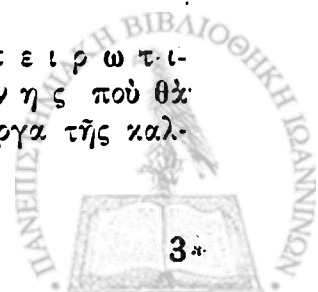
Ι' Ἀρχειοθήκη ἀποτυπώσεων καὶ φωτογραφιῶν μνημειακῶν ἠπειρωτικῶν κτηρίων, ὅπου καὶ ἐν εὐρίσκωνται στὸν ἠπειρωτικὸν χῶρον, καθὼς καὶ τῶν βυζαντινῶν γαῶν καὶ ἱερῶν σκηνωμάτων.

ΙΑ' Αἰθουσα τακτικῶν ἐβδόμαδιαίων φωτεινῶν προβολῶν καὶ ἀνακοινώσεων.

ΙΒ' Συμπλήρωσις τῆς Ἡπειρωτικῆς πλούσιας βιβλιογραφίας, πού ἔχει μείνει κολοσώμενη στὰ ὅσα συμπεριέλαβαν ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας καὶ ὁ Περικλῆς Βιζουκίδης (Ἡπειρωτικὰ χρονικά).

ΙΓ' Ἀπογραφή τῶν πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν δυνάμεων τῶν πρωτογενῶν καὶ δευτερογενῶν Ἡπειρωτῶν τῆς διασποράς. (Πόσοι ξέρουν ὅτι ὁ Ἀλέκος Σακελλάριος καὶ ὁ Σῶτος Παναγόπουλος, ὁ Τέλος Ἀγρας καὶ ἀναρίθμητοι ἄλλοι, εἶναι Ἡπειρωταί;).

ΙΔ' Μουσεῖον Ἡπειρωτικῆς Λαϊκῆς Τέχνης πού θὰ ἀποθησαυρίζει χειροποίητα ἔργα τῆς καλ-

Τὸ Ἴδρυμα Σάρρα

λιτεχνικῆς δημιουργίας τῶν Πατέρων μας.

Ἄλλὰ πλὴν αὐτῶν καὶ ἄλλων, ποῦ ἡ δημιουργικὴ φαντασία κάθε Ἑπειρώτου μπορεῖ νὰ μᾶς ὑποδείξει καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἀπέραντη.

Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι, τὸ γῆρας πλὴν πνίγεται στὴν ἀχαλίνωτη κερδοσκοπία τῆς μισογνηρίας καὶ ὄχι «εὐγνηρίας», ἔχει ἀνάγκη τῆς προστασίας ἀνθρώπων, ποῦ εἶναι πρὸ κοντὰ τους λόγω τοῦ κοινοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς.

Ὅλα τὰ πάρα πάνω ἀναπτύσσονται «χάριν γεύσεως» καὶ ζητοῦν τὴν ἐνίσχυση κάθε Ἑπειρώτου, ποῦ νοιώθει τὴν ἀνάγκη νὰ γίνουν πραγματικότης καὶ μποροῦν νὰ γίνουν.

Ἡ φιλογένεια, ἡ φιλομουσία, ἡ φιλαλληλία τοῦ Ἑπειρώτου εἶναι ἀρετές, ποῦ ἐδόξασαν τὴν εὐάνδρο Ἑπειρο, τὴ χώρα ὄχι μόνο τῶν ἀρχεγόνων (Ἀριστοτέλης), ἀλλὰ καὶ τῶν αἰώνιων (Ἐλ. Βενιζέλος), Ἑλλήνων.

Ἄς σημειωθῆ ὅτι πυρῆνες ὄλων τῶν στοιχείων ὑπάρχουν καὶ στὴν «Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία» καὶ σὲ ἰδιωτικὲς συλλογές καὶ ὅτι: τὰ τεχνικὰ μέσα τῆς ἐποχῆς μας κάνουν δυνατὴ τὴν ἀναπαραγωγὴ τοῦ εἰκαστικοῦ καὶ ἐντύπου ὀλικοῦ.

Ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται εἶναι ἡ ὀργανωστὴ ἐπιτελικὴ ὑπηρεσία, ποῦ τὸ πνευματικὸ δυναμικὸ τῆς Ἑταιρείας καὶ ἔχει καὶ μπορεῖ νὰ ἐμπλουτίσει, καὶ ὁ χώρος τῆς ἐγκαταστάσεως ἐνὸς ἔργου, ποῦ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου θὰ ἔχει ἐκπληκτικὰ ἀποτελέσματα.

Αὐτὴ τὴν ἀνάγκη ἐξευρέσεως τοῦ χώρου ἐκθέτει ἡ Ἑταιρεία καὶ ζητεῖ τὸν πλειστηριασμὸ καὶ τὸν ὑπερθεματισμὸ τῶν Ἑπειρωτῶν.

α.χ.μ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 3)

ἐγέμισε τὴ Θεσπρωτία μὲ ἔργα εὐποιίας, διᾶλεξε τὸ γενέθλιο χωριὸ του, γιὰ νὰ συστήσει τὸ ἐπώνυμο Ἴδρυμα.

Τριάντα παλιὰ, τοῦ 1970, ἑκατομμύρια ἔρριξε ὁ Σάρρας — σήμερα ποιά εἶναι ἡ ἀξία τους; γιὰ νὰ στήσει στὸ Καστρί τὸ Ἴδρυμά του. Καὶ δὲν εἶναι ἀκλήρος ὁ Ἠλίας Σάρρας. Ἐχει τοῦτο τὴν ἰδιαίτερὴ του σημασία. Ἀκλήροι κι ἄγαμοι οἱ Ριζάρηδες, ἀκλήρη κι ἄγαμη ἡ ἐνδοξη πεντάδα τῶν Ζωσιμάδων.

Οἱ δωρεές τους ἐν ζωῇ, ὀπωσθήποιε πράξεις γενναιότητος, ἦταν ὡστόσο πλοῦτος, ποῦ θὰ πῆγαινε σὲ ξένα χέρια, ὅταν πλήριοναν κάποτε τὸ κοινὸ χρέος τῶν θνητῶν, τὸ θάνατο!

Ὅμως διάφορη κι ἀξιολύμητη ἡ περίπτωση τοῦ Σάρρα, ποῦ τὸ περίσπωμα τῆς συγκομιδῆς τῶν κόπων του φυσιολογικὰ ἀναμένουν οἱ ἀπόγονοι. Καὶ ἔμωσ ἡ πατριωτικὴ σπίθα, ποῦ καίει στὴν καρδιά του τὸν ὀδηγεῖ στὴν πράξη τῆς φιλαλληλίας μὲ τὴν ἀπλοχεριά καὶ τὴ λεβεντιά, ποῦ τὸν διακρίνει.

Θὰ πῶ ἐδῶ πόσο ἐκπληκτὸς εἶμαι, ὅταν ἀπὸ μόνη τὴ φήμη τοῦ Ἰδρυμάτος Σάρρα ἔκαμα τὴν ἐπίσκεψή μου στὸ Καστρί.

Μὲ πύση δαψίλεια καὶ φροντίδα ταυτόχρονα πάνω σὲ παραδοσιακοὺς ρυθμοὺς ἔχει γίνει τὸ κτηριακὸ συγκρότημα, ἐπιβλητικὸ, ζεστό. Ἐξ ἄλλου ἡ σύνδεση τοῦ Καστρίου μὲ ἀσφαλτοστρωμένον δρόμο μὲ τὴν Ἐθνικὴ ὁδὸ Ἰωαννίνων — Ἠγουμενίτσας, ἡ ἀσφαλτοστρωστὴ τῶν δρόμων τῆς Κοινοῦτητος, τὸ ὑπαίθριον θέατρο, ἡ πύλη, ἡ μεσαιωνικὴ γέφυρα μέσα στὸν ὄλο χώρο, ὁ ἀνθόκηπος ποῦ τὸν περιβάλλει ἀνέδειξαν τὸ ἀγνωστο Καστρί, στὰ μάτια τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ διαμερίσματος αὐτοῦ τῆς Θεσπρωτίας. Μὲ τίς προγραμματισμένες ὑποτροφίες ποῦ ἡ γαλαντομία τοῦ χορηγοῦ ἔχει προβλέψει πέρα ἀπὸ τὴν πολιτιστικὴ ἀνάδειξη θὰ ὀφειλθεῖ πολλα-

ΤΟ ΥΦΟΣ ΚΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Από την δοντίατρο κυρία Αύρηλία Δημητριάδου — Κωστάκη πήραμε ένα γράμμα υπόδειγμα ύφους και σωστής γραφής της δημοτικής. Η δημοτική της τρέχει σαν τα καθάρια νερά, που τρέχουν στις πλαγιές του Περιστεριού, του θουνού πάνω από την ξακουσμένη πατρίδα της, το Συράκιο, ανάμεσα από τα βρύα και τα πολυτρίχια.

Για να αποδειχτεί για πολλοστή φορά ότι η γλώσσα, είτε ήδη δημοτική, είτε η καθαρρεύουσα, θέλει μάστορα για να πλασθεί στα χέρια του και να εκφράσει τους σποχασμούς του. Και ότι αν έχουμε αξιοπρόδοτα της νεώτερης γραμματείας μας τα όφειλουμε όχι στη γλώσσα αυτήν καθ' εαυτή, αλλά στους δημιουργούς τους. Έτσι, λίγοι είναι εκείνοι, που πλησίασαν το Ροϊδί, όπως λίγοι είναι εκείνοι, που χρησιμοποιούν σήμερα την επίσημα καθιερωμένη δημοτική, τη δημοτική που

δεν έχει σχέση με τ' αυτιά και την αρμονία, όπως π.χ. η χρήση της μετοχικής γενικής των φορολογούμενων πολιτών που το δάνειο της καθαρεύουσας ανεβαίνει στο τονικό σκαλοπάτι για να φορέσει της δημοτικής τη φορεσιά!

Αλλά το κείμενο της κ. Αύρηλ. Δημητριάδου - Κωστάκη έχει κι άλλες αρετές, έχει τον παλμό και το αίσθημα του δημιουργικού τεχνίτη του λόγου και αναφέρεται σε περιστατικό οικείο στον δικό μας χώρο, στον πνευματικό άνθρωπο αείμνηστο Ιωάννη Δημητριάδη. Και οι πρόσθετες αυτές αρετές είναι που το κάνουν ακόμη περισσότερο δημοσιεύσιμο. Συμπληρώσαμε μόνο, επειδή τα γραπτά μένουν, ακριβολογώντας, ότι ο Γ. Παπαγιάννης ανέλαβε το Έργο της Παιδείας τον Ιανουάριο 1930 και το διετήρησε μέχρι το Μάιο του 1932.

(Συνέχεια στη σελ. 6)

πλά όχι μόνο το Κασρί, αλλά και η γύρω περιοχή.

Εργώρισα εκεί τη σεβάστια Γερώντισσα Μητέρα του Ευεργέτη, έφαγα «αυγδαλωτό» από τα φιλόξενα χέρια της και αναπόληρα άγιες μορφές των Ήπειρωτιστών Μανάδων.

Συχνά οι Ήπειρώται του παρελθόντος δεν όφειλουμε πολλά στους Πατέρες μας, είτε γιατί ήσαν χαμένοι στα ξένα και τα μακρινά, είτε γιατί όσοι μέναν στον τόπο δούλευαν νυχτόμερα της γής ξωμάχοι και λίγοι από μας θυμούντα κάποιο πατρικό φιλή στον ύπνο, όταν μας το δίνουν και κείνο.

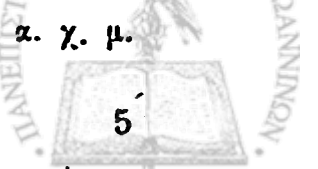
Δεν όφειλουμε πολλά πέρα από μια θαυμάσια πηλό, που περιστασιακά έρριξαν στον άγρο της Ήπειρώτισσας Μάνας, της Μάνας του Ευεργέτη, του Αγωνιστή, του Δασκάλου, των Μεγάλων Ανδρών, των Ήπειρωτών.

Η Ήπειρώτισσα Μάνα στάθηκε από

τις ίδιες τις κοινωνικές συνθήκες Μητριαρχικά μόνη και παντοδύναμη, παντρεμένη άλλ' ανερώτευτη, λιπόσαρκη, σκιάδα της δουλειάς της, στο ζευγάρι και στο βέρο, στον τρύγο, στο σάρο και στο λόγγο, κουβαλώντας στη σαρμανίτσα το σπλάγιο, σπορά κάποιου νόστου, του άντρος, που ήσαν πάντα μουσαφίρης στο ίδιο του το σπιτικό.

Μόνη με ανέκκλητη πληρεξουσιότητα του ταξιδεμένου άντρα και της ίδιας της Ανάγκης, διαφενεύτρα του βιού και του σπιτιού της, γυναίκα κι άντρας μαζί μπροστά στο σπαχή, το δεκατάρη, τον άδικητή κοτξάμπαση, τον Τουρκο ζαπτιέ, και τα ξινατάρη, τον έρωτύλο συγχωριανό και το διαστή γραχάτη, λιοντάρισσα της ίδιας όρφανεμένης της φαμίλιας.

Της όφειλουμε τη σωματική και παιδευτική μας κατασκευή.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΣΠΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1978, ἡμέρα Τετάρτη, καὶ ἀπὸ τὴς 6 μέχρι 9.30 μ.μ. ὁργανώνεται στὶς αἴθουσες τοῦ ξενοδοχείου «Ἀκροπόλις», ἐναντι τοῦ Πολυτεχνείου, Φιλολογικὴ Ἑσπερίδα (τσαί) τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας.

Τὸ πρόγραμμα καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα, ποῦ θὰ ἐπικρατήσῃ θὰ εἶναι χαριτολογικὰ - ἡπειρωτικά. Ἀπαγγελίες καὶ ἀνεκδολογικὰ θὰ σκορπίσουν ἠλαρτά καὶ τὸ ἡπειρωτικὸ πνεῦμα θὰ σπιθίσει καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Ἑσπερίδος.

Ἐπιβάλλεται ἡ συμμετοχὴ τῶν πνευματικῶν Ἡπειρωτῶν καὶ τῶν φίλων τῆς Ἡπέρου. Οἱ εἰσπράξεις τῆς Ἑσπερίδος πηγαίνουν εἰς πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ τῆς Πνευματικῆς Στέγης.

Δηλώσεις συμμετοχῆς μέχρι 20 Ἰανουαρίου 1978 στὰ Γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας. Ἀκαδημίας 64, ὥρες 9 - 12.30 π.μ. ἢ στὸ τηλέφωνο 3248.202.

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 5)

Ἀθῆναι: τῆ 7 - 12 - 77

Κύριε Μαμιόπουλε,

Ἐπιτρέψτε μου, ἀφοῦ σὰς συγχαρῶ θερμὰ γιὰ τὴ δραστηριότητα καὶ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν εἰς τὸν χῶρον τοῦ πνεύματος, νὰ στηρίξω καὶ ἐγὼ μὲ τὴς μικρὲς μου δυνάμεις τὴν Πνευματικὴν Στέγην, καὶ ὡς γίνῃ αὐτὸ στὴ μνήμη τοῦ Ἡπειρολάτρη πατέρα μου Ἐπιθεωρητῆ Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσης Ἰωάννη Δημητριάδου, ποῦ ξεκινώντας ἀπὸ τὸ ξακουστὸ χωριὸ τοῦ Συράκου Ἰωαννίνων, ἐφθάσε στὴν ἀνώτατη βαθμίδα τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἱεραρχίας καὶ παρασημοφορήθηκε γιὰ τὴν δράση καὶ τὸν ζῆλον ποῦ ἐπέδειξε γιὰ τὰ σχολικὰ κτίρια ἐπὶ Ἐπιθεωρητῆς Γ. Παπανδρέου, ἐποχῆ 1930 - 33 περίπου.

Οἱ Ἀρτινοὶ διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς του, θηριοδύναται ἀκόμη μὲ συγκίνηση τὴν πνευματικὴν του δραστηριότητα — τὴς διαλέξεις στὸν μουσικοφιλολογικὸ Σύλλογον Ἀρτῆς ἔταν ὑπηρετοῦσε ὡς Ἐπιθεωρητῆς, τοῦ ὁποῦο Σύλλογου ὑπῆρξε δραστήριον μέλος καὶ ἐλάμπρυνε μὲ τὸ προοδευτικὸ μυαλό του, γιὰτὶ ὅπως χαρακτη-

ριστικὰ ἀναθυμιάται ὁ πρῶτον Δήμαρχος Ἀρτῆς καὶ φωτισμένος πνευματικὸς ἄνθρωπος κ. Ἰ. Παπαβασιλείου, «ὁ Ἰ. Δημητριάδης προηγείτο τῆς ἐποχῆς του».

Βαθὺς κατημὸς τὸν κατείχε — λὲς καὶ προαισθανόταν τὸ πρόωρο τέλος του, πέθανε εἰς ἡλικία 56 ἐτῶν — τὸ 1944, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τόπον του, ποῦ γιὰ λόγους δυσκολιών ποῦ περνοῦσε τότε ὅλη ἡ Ἑλλάδα, κατοχὴ κλπ. ἀνέβαλε.

Οἱ μὲ τόση ζωντάνια ἀφηγήσεις του γιὰ τὸν Ἡπειρωτικὸν χῶρον καὶ ἡ ἀγάπη — λατρεία ποῦ πραγματικὰ τὸν κατείχε γιὰ τὸ Συράκου τοῦ ἀφηγῶν σὲ μᾶς, παιδιὰ τότε βαθειὰ τὴ σφραγίδα τῆς ἀποκοπῆς ἀπὸ τὴς ρίζες μας — μεγαλώσαμε στὰ Ἐφτάνησα καὶ τὴν Ἀθήνα — ἔτσι ποῦ μέχρι σήμερα κάθε τι τὸ Ἡπειρωτικὸ νὰ μᾶς συγκινῇ ἀφάνταστα.

Δυστυχῶς οἰκογενειακὲς καὶ ἐπαγγελματικὲς ὑποχρεώσεις δὲν μοῦ ἐπέτρεψαν ἀκόμη νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ περὶ τὸν κεφαλοχώρι, τὴν πατρίδα τοῦ ἑξοχου ποιητῆ τοῦ δονουο καὶ τῆς στάνης Κώστα Κρυστάλλη καὶ νὰ προσκυνήσω τὰ χῶματα τῶν προγόνων μου.

Ἄς εἶναι λοιπὸν αὐτὸς ὁ ὄβολός μου γιὰ τὴν Πνευματικὴ Στέγη, καὶ αὐτὲς οἱ
(Συνέχεια σελ. 8)

Τιμητική στήλη εισφορών Πνευματικής Στέγης

Ο Πρόεδρος της Ένώσεως Ἐπαρχίας Δελδίνου κ. Μιχ. Πάντος εἰς μνήμην τῆς ἀειμνήστου συζύγου του Κασσιανῆς Πάντου Δρ. 500 Ο κ. Δημος Μπότσιος, Ἐπιχειρηματίας ΔΡ. 3.000 Ο Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Στέγης Σύμβουλος κ. Κων. Ἐξαρχος νέαν εἰσφοράν Δρ. 2.000 Ο Στρατηγός κ. Πέτρος Ζήκας Δρ. 1.000 Ο Ἐκπαιδευτικός κ. Κων. Κράλιος Δρ. 1.000 Ο Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Ἀλέξ. Χ. Μαμόπουλος εἰς μνήμην Παντ. Μαυμοπούλου νέαν εἰσφοράν του. Δρχ. 1.000 Ο ὀδοντίατρος κ. Βασίλ. Π. Μαμόπουλος εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς του Παντελῆ Μαυμοπούλου. Δρχ. 3.500 Ἡ κ. Ἐλένη Χ. Κατσιμήτρου εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Στρατηγοῦ Χαρ. Κατσιμήτρου Δρ. 5.000 Ἡ ἀδελφότης Τριστένων διὰ τοῦ Προέδρου τῆς κ. Δημ. Παπαλεοντίου Δρ. 1000 Ο Σύμβουλος καὶ Μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Στέγης Φαρμακοποιὸς κ. Δημ. Παπαζήσης νέαν εἰσφοράν του Δρ. 2.000 Ο κύριος Γρηγ. Τσουμαρῆς νέαν εἰσφοράν του Δρ. 1.000 Ο δικηγόρος κ. Κων. Σταμάτης Δρ. 1.000 Ἡ ὀδοντίατρος κ. Αὔρηλία Δημητριάδου -	Κωστάκη εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς τῆς Ἰωάννου Δημητριάδου Ἐπιθεωρητοῦ Δημ. Ἐκπαιδεύσεως. Δρχ. 3.000 Ο κ. Λεωνίδα Πάντος Δρχ. 5.000 Ο Ἐπίτομος Διευθυντῆς τοῦ Γεν. Λογιστηρίου τοῦ Κράτους κ. Θεοφ. Σωτηρίου εἰς μνήμην τῆς ἀειμνήστου Μητρὸς του Γιαννούλας Ἀθαν. Σωτηρίου. Δρχ. 1.000 Ο Πολιτ. Μηχανικός κ. Κων. Μήτσου. Δρχ. 1.500 Ο δικηγόρος, ἱστορικός ἐρευνητῆς καὶ διηγηματογράφος κ. Νικ. Λώλης. Δρχ. 1.000 Ο ὀρθοπαιδικὸς Ἴατρος κ. Ἰωάννης Ἀγνάντης εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Πατρὸς του Ἴατροῦ καὶ Λογοτέχνη Κων Ἀγνάντη. Δρχ. 4.000 Ο ἀντιστράτηγος κ. Ἰωάν. Τέλης νέαν εἰσφοράν του. Δρχ. 1.000 Ἀνώνυμος Σουλιώτης Δρχ. 500.000 Ο Γν. Γραμματεὺς κ. Στ. Λαμπρίδης εἰς μνήμην τῶν Γονέων αὐτοῦ ἀειμνήστων Δημητρίου καὶ Εἰρήνης (ἕκτην χιλιάδραχμον εἰσφοράν του). Δρχ. 1.000 Ο ταξίαρχος Μαχητῆς τῆς Γραμπάλας καὶ συγγραφεὺς τῶν «Δύο ὄχι» καὶ τῶν «Σουλιωτῶν κ. Κων. Πανταζῆς τρίτην εἰσφοράν του (σύνολο 15.000) Δρ. 5.000

ΟΙ ΔΩΡΕΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΠΙΠΤΟΝΤΑΙ

Ἀπὸ ἔγγραφο τοῦ Ἱπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ὑπ' ἀρ.θ. Α26.595 τῆς 7.11.77 πρὸς τὴν Ἐταιρεία πού δίνει ἀπάντησι, σὲ ἐρώτημά της σχετικὸ μὲ τὴν ἔκπτωση ἀπὸ τὸ φορολογητέο εἰσόδημα τῶν πρὸς αὐτὴν δωρεῶν καὶ εἰσφορῶν.

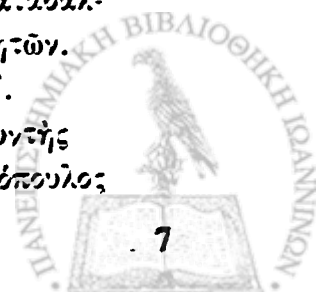
3. Ἀπὸ τὰ παραπάνω προκύπτει, ὅτι τὸ Σωματεῖο σας, κατ' εὐρεῖα ἐγνοια ἐπιδιώκει σκοποὺς ἔθνωφελεῖς καὶ ἐπιμορφωτικοὺς καὶ συνεπῶς ἐμπέπτει σὲς παραπάνω διατάξεις πού ἔχουν ἀναφερθεῖ, ὥστε τὰ ποσὰ πού καταβάλλονται σ' αὐτὸ ὡς δωρεές νὰ ἐκπίπτωνται ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν δωρητῶν.

Ἀκριδῆς ἀντίγραφον

Ο Τμηματάρχης

Ε.Υ.

Ο Διευθυντῆς
I. Ἀθανασόπουλος

ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Τὸ ἀνώτατο πνευματικὸ Ἰδρυμα τῆς Χώρας, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν κατὰ τὴν πανηγυρικὴ συνεδρίαση τῆς 29 Δεκεμβρίου 1977, ἐβράβευσε τὴν Ἡπειρωτικὴν Ἐταιρείαν διὰ τὴν ὑπερπεντηκοταετὴ «ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτῆς δράσιν».

Ἀποδεχόμεστε τὴν τιμητικὴ διάκριση σὰν τιμὴ πρὸς τοὺς προκατόχους μας, ποὺ εἶναι τὸ πρῶτιστο χρέος μας, καὶ σὰν κίνητρο γιὰ τὴν πάρα πέρα ἀνάπτυξη τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας, ποὺ εἶναι τὸ παντοτινὸ μέλημα τῶν διαλογισμῶν μας.

ΠΡΟΓΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» Ἀθηνῶν ὀργανώνει τὴν Τετάρτην, 11 Ἰανουαρίου 1978, ὥραν 7.30' μ.μ. εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας (Ἐλευθερίου Βενιζέλου 22 -- Ὀμήρου) τὴν δευτέραν κατὰ σειρὰν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς περιόδου 1977-78.

Κατ' αὐτὴν, μετ' εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου, θὰ ὁμιλήσῃ:

Ὁ λογοτέχνης — Γεν. Ἐπιθεωρητῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως κ. Γιά ν ν η ς Σ α ρ α λ ῆ ς, με θέμα:

Γ ι ῶ ρ γ ο ς Κ ο τ ζ ι ο ὔ λ α ς, ὁ Π ο ι η τ ῆ ς κ ι ὁ Ἀ ν θ ρ ῶ π ο ς.

Παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμήσετε τὴν Ἡπειρωτικὴν Ἐσπερίδα μετὴν παρουσία σας.

ΕἰΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ

Ὁ Πρόεδρος
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΣΤΑΘΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας εὐχεται στὰ Μέλη τῆς καὶ τοὺς Ἀκροατὰς τῆς ὑγείᾳ ἀδιατάρακτη κατὰ τὸ ἔτος 1978, ποὺ ἀνατέλλει στὸν ὀρίζοντα τῆς Ἀνθρωπότητος.

Εὐχεται τὴ λύση τῶν ἐθνικῶν θεμάτων, ποὺ κατατρύχουν τὸν Ἕλληνα πρὸ ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς κρατικῆς ὑποστάσεως καὶ εἰρήνῃ στοὺς λαοὺς τῆς Οἰκουμένης.

(Ἀπὸ σελ. 6)

λίγες θερμὲς λέξεις βγαλμένες ἀπὸ τὴν καρδιά μου, εὐλαβικὸ μνημόσινον στὴν μνήμη τοῦ ἀξέχαστου πατέρα μου, ποὺ μετὴν ἀγάπῃ του φωτίζει ἀπὸ καὶ τὰ θέματά μας

καὶ τὴν λατρεία μας γιὰ τὴν Ἡπειρο.

Μὲ αἰσθήματα ἐκτιμήσεως καὶ θαυμάτου σεβασμοῦ γιὰ τὸ ἔργο σας.

Ἡ ὀδοντίατρος
Αὐρηλία Δημητριάδου — Κωστάκη